

Učiteljski Tovariš

Stanovsko političko glasilo J. U. U. — sekcije za Dravsko banovino v Ljubljani

Mesečna priloga »Prosveta«

Uredništvo in pravica: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/1. Rokopisov ne vračamo. Nefrankiranih pisem ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtek. Naročnina letno 60 Din. za inozemstvo 80 Din. Člani sekcije J. U. U. plačajo list s članarino. Oglasi po ceniku in dogovoru, c. nek. posebe. Pošt. čk. rač. 11.197. Telefon 3113

Učiteljska naturalna stanovanja in stanarine.

O stanarinah in najemninah ni učiteljstvo v prejšnjih letih mnogo razpravljalo. S tem pa ni rečeno, da je bilo vse dobro, da je bilo stanovanjsko vprašanje za vse učiteljstvo dobro rešeno.

Šolski upravitelji — tedaj nadučitelji — so uživali brezplačna naturalna stanovanja, ki so jim bila priznana z zakonom in običajno tudi z vsakokratnim namestitnim dekretom. Z upraviteljsko službo je bilo zvezano tudi naturalno stanovanje v šoli. Nikdo ni oporekal, da ima šolski upravitelj prosto stanovanje kot hišni oskrbnik in gospodar. Mnoge šolske občine so prav hvalevredno skrbele za udobna upraviteljska stanovanja. Seveda je bilo tudi mnogo stanovanj slabih, kakor jih je še danes; vendar je današnji položaj bistveno drugačen, ko morajo šolski upravitelji plačevati stanarino, ki se jim odmerja po številu stanovanjskih prostorov, ne glede na to, če je stanovanje lepo, zdravo in udobno ali slabo in nezdavno.

V mnogih krajih pa so preskrbeli bolj prijazni in učiteljstvu naklonjeni občani in krajevni šolski odbori tudi naturalna stanovanja za ostale učitelje kot nekako posebno nagrado in priznanje za njihov trud, nekoliko pa tudi zato, da so imeli na šoli vedno dovolj učiteljev. Razumljivo je, da je prosto stanovanje obdržalo marsikaterega učitelja po več let v tistem kraju, kar je bilo velikega pomena za prosoh šole in seveda tudi v korist dotičnega učitelja.

Naturalna učiteljska stanovanja, ki so bila skoraj povsod brezplačna, so bila omejena pri razpisih prostih službenih mest in navadno tudi priznana z dekretom.

Pri vsem tem pa seveda še vedno velika večina učiteljev ni imela naturalnih stanovanj. Ti učitelji so imeli, kakor jih imajo še danes, velike težave in obilo neprilic. Dostikrat so se morali zadovoljevati z najubornejšimi podstrešnimi sobicami in raznimi kamrami, posebno v manjših krajih na kmetih, kjer ni na razpolago primernih stanovanj.

To je dalo učiteljstvu povod, da je vedno odločneje zahtevalo potrebo zidanja stanovanj v šolskih poslopih, ne le za upravitelje, ampak tudi za vse učitelje.

Z novim šolskim zakonom se je učiteljstvu izpolnila dolgoletna želja, da se zidajo v šolskem poslopiju ali poleg šole posebna stanovanja.

Učiteljska organizacija, ki je vedno poudarjala potrebo naturalnih stanovanj, ne morda iz golihih egoističnih vidikov, ampak iz potrebe in koristi šole ter njenega nemotnega razvoja in napredka, je upoštevala pri tem tudi gmotni položaj šolskih občin. Njeno stališče je bilo in je še danes, naj imajo šolski upravitelji, kot odgovorni predstavniki šole in hišni skrbniki, prosta stanovanja. Ostali učitelji pa naj bi plačevali občinam nizko stanarino, da bi te mogle amortizirati, če ne popolnoma, vsaj delno iz tega donosa za stavbo potrfošeni kapital. Tam pa, kjer so gospodarske prilike občin ugodnejše, ali kjer so izdatki za stanovanja že pokriti, naj bi prejemali tudi učitelji brezplačna stanovanja.

Z uredbo o precenitvah naturalnih stanovanj so bila ukinjena vsa prosta stanovanja in plačujejo učitelji za družinska stanovanja z dvema sobama in najpotrebnejšimi pritliklami oziraje se na draginjske razrede od 200 do 680 Din mesečno. Te stanarine pa se izdatno zvišajo, če imajo popolnejše pritlikline.

S tem je vstopilo učiteljstvo v vrste ostalih uradnikov, ki jih pri današnjih prilikah najbolj teže visoke najemnine. Pri tem pa ne smemo pozabiti, da biva največ učiteljskih družin na kmetih, v majhnih krajih, kjer ni višjih šol in morajo dajati svoje otroke z doma, plačevati zanje dražja stanovanja in prehrano, kar njihov položaj še izdatno otežkoča.

Res je, da so se življenjske potrebe pocenile, a to se pozna bore malo, če pomislimo, da so ostali oblačilni proizvodi, ki so bili po vojni vseskozi predragi, na isti višini.

Breme novih stanarin čutijo vsi učitelji, še prav posebno pa učitelji v večjih krajih,

posebno po mestih. Mnogi ti tovariši odričejo prvega v mesecu tretjino ali pa še več od svoje plače za nekoliko primerno stanovanje.

Nasprotja med hišnimi lastniki in najemniki so velika. Da se ta nesoglasja omilijo in višina najemnin pravično uredi, je bila sklicana v Beograd anketa zastopnikov hišnih lastnikov in zastopnikov najemnikov. Ti zastopniki naj bi našli možnost znižanja najemnin in tako spravili v sklad nastala nesoglasja.

Delavski zastopniki so predlagali, naj veljajo v starih hišah predvojne najemnine preračunane v dinarje, pri novih hišah pa bi bilo treba porabiti zakon o pobijanju draginje.

Za pravično odmero najemnin se je posebno zavzel ban Dravske banovine in naslovil na hišne lastnike poziv za znižanje najemnin. Žal, da je ta dobrohotni klic ostal pri večini brezuspešen, in so le redki hišni gospodarji sledili modremu in pravičnemu nasvetu ter znižali previsoke najemnine.

Ban pa je predložil tudi konferenci v Beogradu poročilo v prilogi ugodni rešitvi znižanja najemnin, iz katerega posnemamo nastopno:

»Vprašanje stanarin je najbolj aktualno za večino mestnega in tudi podeželskega prebivalstva, ki v splošnem zahteva, da bi se stanarine zmanjšale. S tem vprašanjem se bavi tudi dnevni tisk in se sklicujejo ankete, sestanki in zborovanja. Ni dvoma, da so stanarine v naši državi nesorazmerno visoke in da daleč presegajo predvojne stanarine v primeru s sedanjo zlato pariteto. Razumljivo pa je tudi to, da je vse posledica ukinitve stanovanjske zaščite. Odkar je spet mogoč dajna le svobodna tekma med ponudbo in povpraševanjem, so ostali srednji in nižji sloji brez vsake moči. Gradnje so se sicer pomnožile, toda zgradile so se večinoma le palače z obsežnejšimi stanovanji, hiš s primernimi cenami stanovanj pa še vedno primanjkuje.

Če hočemo pravilno presoditi in oceniti sedanje razmere, je treba vprašanje stanarin presojati z dveh stališč. Hiše je treba razdeliti v dve glavni kategoriji, v stare in nove. Pri starih hišah je treba imeti pred očmi, da so večinoma amortizirane, da so se zgradile s kapitalom, ki je pred vojno dajal nižje obresti ali bil deloma celo brezobresten, kakor n. pr. za nove hiše po ljubljanskem potresu. Sicer so res davčna bremena in drugi stroški pri starih hišah večji kakor pri novih, vendar pa je potreba, da se tudi v starih hišah najemnine znižajo toliko, da se bodo krile s predvojnimi po zlati pariteti.

Kar pa se tiče novih hiš, mora obveljati načelo, da najemnine in stanarine ne služijo samo amortizaciji, temveč tudi kot renta, ki pa mora biti vsekakor nižja kakor je renta, ki jo dajejo denarni zavodi.

Stanovanja v novih hišah pa se z ozirom na položaj, komfort in druge okoliščine morajo porazdeliti na tri kategorije.

V vsaki kategoriji bi bilo treba določiti maksimalno stanarino. Stanarine v I. kategoriji bi smele znašati mesečno kvečjemu po 130 do 150 Din za sobo, v II. 150 do 250, v III. pa 250 do 350. Postranskih prostorov bi se ne smelo vračunati.

Če bi nastala po tej uradni določitvi stanarin kakšna nasprotstva, bi jih morale preiskati posebne občinske komisije, v katerih bi bili zastopani nezavisni pravniki, hišni posestniki in stanovalci ter zastopnik socialno-političnega in gradbenega referenta pri prizadeti banki upravi ali občini.

Prepričani smo, da se bo stanovanjsko vprašanje rešilo na osnovi pravičnega sorazmerja v prilogi najemnikov.

Uverjeni pa smo tudi, da bo rešitev tega vprašanja vplivala ugodno na rešitev določite višine stanarin v naturalnih stanovanjih za učitelje, posebno pa za šolske upravitelje, katerim naj se priznajo za njihov trud, odgovorno službo, za skrb in nadzor šolskih poslopij brezplačna stanovanja.

Materializem in ponižnost.

Neka posebna peštrnost in razgibanost sodobnega sveta vendar ne vpliva toliko na človekovo osebnost, da se ne bi, vsaj v kolikor je izrazito dozorelo, jasno opredelila, izražajoč z intenzivnim zunanjim delom razpoloženje svoje notranjosti. Ločiti moramo seveda zunanostno, zgolj politično opredelitev, ki običajno ni plod notranjih duševnih preizkušenj in pretresljajev, od resnične uravnovešene vsote tistih lastnosti, ki tvorijo človekovo gledanje na svet.

Vsa življenjska usmerjenost slovenskega učitelja, prikazana po najrazličnejših ljudeh, podaja izmaljeno podobo človeka, upognjeno pod hlapčevstvom in zročega samo v tostransko življenje. Morda je ponekod taka podoba upravičena, a še tam je stopnjevana do ekstreme. Da pa ni v duhovnem življenju

učiteljevem nekaj v redu, občutimo pač sami, toda ta nered ni samo kriza našega stanu, ampak je odsev časa, ki je zagnil vse, ves svet s svojo nevidno mrežo. Sem in tja pač zraste iz mreže nerazrešljivih problemov tudi par strani, ki so izoblikovale našo usmerjenost.

Več tipičnih okoliščin je vplivalo na našo usmerjenost. Prva je vsekakor tradicionalna slovenska ponižnost in skromnost, lepa krščanska čednost, ki se je pa prestopnjevala že do take višine, da je že Bogu samemu nevspečna. Težke gospodarske, družabne in narodne razmere preteklih stoletij so v slovenstvu to bridko stran še potrdile. Ta naša ponižnost je postala že skoraj aksiom. To ni za slovenskega učitelja kaka posebna odlika, nasprotno, sodobnost s svojim javnim življe-

njem zahteva brezpogojno samostojnost, česar se pa radi izogibljemo. Ravno v učitelju se je pa ta ponižnost, ki ni več čednost, ampak slabost, superlativizirala do največjih možnosti. Kakor da bi bili kristaliziran narod! Kristaliziran narod, toda tak kristal, da bi v njem gorele samo naše slabe lastnosti.

Rekel sem že, da ta naša bridka stran ni samo odsev sodobne gospodarske in duhovne stiske, ampak da raste iz neurejenosti preteklih desetletij, ko so bili slovenskim mogočcem interesi političnih skupin bližji kot sočlovek, čeprav so včasih prepevali visoko pesem o krščanski ljubezni. Zato je tista doba ostala v naših vrstah samo kot bolečina, ki se ne sme nikoli vrniti.

Pa ni bil naš položaj potisnjen na tako gladino samo radi brezbriznosti visokih krogov. Ne! Učitelj ne more biti nikoli bogataš. To dejstvo je vzrok večni borbi, ki jo mora vsakdo izmed nas neprestano oznanjati, to je borba za duha proti materiji. Ta borba nehoti obrazi učitelja z visokimi hotenji kmetijskih in delavskih množic. Težaven gospodarski položaj vsakega mislečega učitelja naravnost prisili, da izoblikuje svojo orientacijo v tako smer, ki se pač najbolje sklada z njegovo tegobo. Materialne težave silijo človeka, da pozablja na duhovno življenje in mu vsako samostojno oblikovanje duha izpreminjajo v ponižno sprejemanje kulturnih dobrin, ubijajo mu še zadnji kosček odpornosti in ga popolnoma podrede vladajočim prilikam. Če je še kaj visokih želja, se razblinjajo v lažnivem blešku meščanskega duha, ki nas vanj zapeljuje naša nepravilna vzgoja, naša komodnost in papirnata miselnost.

Vsak človek, ki je količkaj zakoreninjen v življenju, mora imeti za osnovo svojega dejanja in nehanja na katero si že boji stran

obrnjeno podobo večnostnega ideala. Ta podoba je včasih zrasla s človekom po tradiciji, včasih se pa iskale prebije do nje šele po dolgem trudu. Precejšnja masa našega stanu se pa navadno dolgo ne more dokopati do trdnega svetovnega nazora, kar nam javnost očetovsko zameri in na kar nas večkrat dobrohotno opominja. Toda tega si ne moremo šteti v slabost. Vidi se namreč, kakor da je učitelj zgrešil svoj poklic. Imamo državnega uradnika, ki nosi učiteljsko ime, imamo strankarskega agitatorja, organizatorja najrazličnejših društev, le podobe pravega učitelja ni. Zdi se mi, da je učiteljevo delo nekaj višjega. Slovenska javnost, zlasti pa preveč odločujoči krajevni mogotci, zahtevajo več od učitelja kot šola z vsemi otroki. Če je kje krivda za materialistično naziranje slovenskega učitelja, ki se mu tolikokrat očita, je gotovo v njegovi okolici, ki ubija vsak polet k resnici in, bodimo odkriti, tudi kot kdaj prej kriči življenje po nas. Preden drug človek noče pogledati, mora zanimati učitelja. Za duhovno rast je treba časa. Če pa mora učitelj vedno le iz sebe dajati, za prejemanje pa nima ne prilike ne časa radi napačnega pojmovanja učiteljevih nalog, potem seveda ni čudno, če se smatra podeželski učitelj za neko manjvredno enoto našega življenja. Ni več ta miselnost tako ekstremna kot včasih, zdaj tli nekje pod pepelom, samo včasih butne na dan, a takrat pokaže z vso jasnostjo svoj težek obraz.

Stojimo pred velikimi nalogami. Še bolj kot kdaj prej kriči življenje po nas. Predno stopimo v prve vrste, je treba, da ovržemo staro bajko o učiteljski ponižnosti in materialistični miselnosti.

To za obletnico lepih besed, ki so jih izrekli lani ljudski zastopniki.

Venceslav Winkler.

Albin Podjavoršek:

Mladinsko čitanje in „Naš rod“.

Če hoče biti kaka stvar dobra, jo moramo skritizirati, t. j. podati nje negativna svojstva, obenem pa z nasveti in drugimi sončnimi pripomočki podpreti, da more uspeti v občo korist. Razen tega pa je potrebno osvetliti vsako, posebno pa še kulturno-pedagoško zadevo, iz praktičnega gledišča in čim popolnejše podati dejstva iz življenja. Sicer pri nas dosedaj menda ni bilo navade, da bi katero revijo takole med izhajanjem ocenjevali, pač pa so jih vsepovsod in vsepovsod samo priporočali in priporočali, pa naj se je godilo to v šoli ali po časopisju. Upal bi si trditi, da je bil ta pojav pri nas nezanimanje kulturne javnosti za mladinsko literaturo in da se tej kulturni panogi naša poklicna umetnost ni odzvala kakor se za kako kulturno vejo spodobi. Kajti mislim, da je mladinska literatura svet umetnosti zase, kakor je zase n. pr. poezija, glasba, likovna umetnost i. dr. Vse pa družji v skupnem delu umetnost. Da se je ob »Našem rodu« zganila javnost, posebno pa še oblikovalec in izobraževalec našega najmlajšega rodu, da se osebno na učiteljskih zborovanjih vrše v tej zadevi stvarne in dobre debate, je prikazati kot zdrav pojav, ki ga moramo biti veseli! Novi pojmi in načela delovne šole — skratka delovna šola — so mnogo zainteresirani na tem, kakšno čtivo naj čitajo naši otroci. Istočasno pa — ob prelomu s čitanko — kaj naj čitajo, oziroma kje dobiti za to primerne čtiva. Ni treba posebej poudarjati, da je slovenska mladinska umetnost jako revna in da ima slovenski učitelj s svojo šolarsko knjižnico večinoma prav klavrne uspehe. Izbor knjig je namreč jako težaven, če pa učencu knjigo vendarle »vsiliš«, pa jo večinoma nosi s seboj »na sprehod«, da ti jo čez teden dni neprečitano vrne. Zato je nujno, da spoznamo, kaj naš otrok prav za prav hoče, in kako bi ga vzgojili za vnetega čitalca knjig. Ker nam je dandanes naš »Naš rod« najbolj pri srcu in ker gledamo v njem vstopanje mladinske umetnosti (tu mislim poezijo, prozo, slikarstvo in glasbo) v resnični okvir umetnosti, je prav utemeljeno, da se v tej važni zadevi oglašamo in podamo svoja mnenja in prvi vrsti iz razreda — t. j. življenja našega šolskega rodu.

Naši mladinski pisatelji so imeli žal ponajvečkrat navado, da so hoteli pisati za otroke po otročje. Njih junaki so bili sami »sosedovi Jurčki«, »naše Micike«, zraven še kak pridni Janeček in hudobni Miheč itd., nikdar pa duše, duše, duše. Mlad človek hoče drzovitih dejanj, junških dovtipov. »Tolovaje Mataje« itd., nikakor pa solzavih Jurčkov, ki jih gonijo strahovi, ali histeričnih Micik in Maruš in njihovih punčk... Ugank hočejo, misliti hočejo, v neznane svetove želijo otroci, samo treba jim dati duše! Naj navedem primere iz svojega razreda: v čitalni uri čitamo titularno mladinsko knjigo X. Čitam sam glasno, čita najboljši učenec, čita lepo in umerjeno. Rezultat: dolgočasje in zevanje! Drugi dan izberem Jurčiča, čitamo »Jurija Kózjaka«. Ali je bilo tu poslušanja! Jurij jim je imponiral, Turki so jim izredni junaki, Marka Kózjaka obžalujejo, da je vstopil v samostan itd. Za tem »Domen«, »Deseti

brat«. Uspeh: jedva čakajo, da dobe na posodo omenjene knjige, ki romajo zdaj iz roke v roko. Nekoč sem prinesel Cankarjeve »Podobe iz sanj«. To je bila poezija, ki smo jo globoko čutili. Mislim, da še nikdar sam od sebe ni nastal v razredu tak čuvstven mir, kot se je zgodilo ob Podobah. Pravimo, da je Cankar težak, da ga je težko razumeti. Moji otroci so dokazali, da ga ni treba razumeti, temveč čutili in samo čutili. In smo dalje čitali »Moje življenje« in »Mimo življenja« in povsod čuvstvovanje, da je ob svršetku greh bil, prekinitvi sveto tišino. Zakaj takšni čudoviti uspehi? Menim zato, ker če ni bilo junških dogodivščin, so z umetniško dušo predstavljene junaške duše. (NB. pa so moji učenci bolj »divjaki« kot ne; ne mestni cimerkavci, kmetjska, daleč od civilizacije živčeva kri...) Naj dodam, da me je prišel marsikateri prositi imenovanih knjig in da smo se v šoli učiti čuvstvenega prednašanja nevezane poezije na željo — učencev. Ob »Skodelnici kave« i. dr. pa je menda marsikdo prešetel svojo dušo in mislil na mater. Tako, da se mi je zdelo, kot da so nas takšne ure vse nekako poduhovnile in nas zvezale v eno... Učenci začenejajo umevati lepoto knjige in čitajo potem še preradi. Nekoč sem čul od »kmetiče« matere o nekem učitelju to-le oceno: »Dober je naš učitelj, ničesar nimam reči, le otroke nam je čisto znorel! Naš samo bere in bere, da ni za nobeno drugo rabo več. Še na pašo ga ni poslati! In poleg tega še glasno zavija, kakor da bi bil na prižnici!« Evo, izvensolsko delo za bodoče pokolenje! Ali ga je sploh mogoče o- in preceniti? A to ne spada sem!

Če ob taki mimoidoči črti razumemo mladinsko čitanje, kaj bomo rekli o »Našem rodu«? Prvič to, da mora ostati s svojo vsebino izključno osnovnošolski list in v narodni šoli vršiti svoje poslanstvo. Drugič, da moremo takšnega, kakršne je zdaj, prav s pridom uporabljati v šoli in da nam je v veliko pomoč pri celokupnem pouku posebno na višji stopnji. In še nekaj, o čemer pa bom povedal pozneje.

Letošnji »Naš rod« je zadovoljil učence in mene, ker je pokazal resno umetniško stremljenje. »Zabe« n. pr. so res nekaj svojevrstnega, neki »drugi svet«, v katerega so tudi moji učenci z veseljem vstopili in jedva čakajo nove številke. Hej, in »Cicibanov svet« — ena, deset, sto ugank! Samo škoda, da ga je tega sveta v vsaki številki tako malo! Takšna stvar vzbuja interes, istočasno pa uči misliti, ne da bi sploh koga na to navajal. Morda se bo ravno ta oblika spisovanja za mladino v bodočih časih najbolj uporabljala, kar pa bi bilo psihološko utemeljeno. V vsakem povprečnem talentu živi nagnjenje iskanja. Tu je mogoče to nagnjenje popolnoma izrabiti — in to celo brez pritiska ali sodelovanja učiteljevega. Kakor ima sedaj »Cicibanov rod« svoj koticček zadaj, bi si želel postaviti ga na prvo mesto in razširiti! (Če bodo, ali ne bi bile interesantne v takem načinu spisane tudi bodoče čitanke?)

Drugo, kar so v letošnjem letniku vzeli učenci z zanimanjem na znanje, so potopisi. Seveda imam v mislih višjo stopnjo! N. pr.

Sirkov opis »V Macedoniji«, Cerkenikov »Iz Sarajeva«, Reyev »Vzpon na Mont Blanc« i. dr. Če smo naše učence dobro šolali, jih potem ne smemo imeti tako za zabite, da bi jim bili n. pr. omenjeni prispevki pretežki. Kolikor sem imel prilike opazovati učence, trdim, da ne! Zlasti če je pisan članek z resnim, a ne s tistim priskutnim »otroškim« jezikom. Na vse zadnje je treba le realnosti in upoštevanja dejstva, da mladina dandanes zna iz šole ven mnogo, mnogo več, kot pa je znala v istih letih mladina pred desetimi, dvajsetimi leti. Vsaka najzadnja slovenska kočja ima skoro sigurno časopis, imovitejši kmetje pa naročene dnevnike, česar v polpretekli dobi pri nas niti misliti ni bilo mogoče. Da otroci višjih stopenj čitajo doma časopise, je znana stvar. Da pa so v marsikaterih zadevah (kultura, zgodovina, zemljepis, narod, država, poslanci, skupščina itd.) celo bolje poučeni kot njih odrasli starši, bi si tudi upali trditi. Jasnno, da v okviru svojega otroškega gledanja. V prihodnjih svojih razvojnih dobah pa bodo sigurno zopet po svoje gledali, kakor je pač človek — večno se razvijajoče bitje — ustvarjen!

Zdaj pa še življenjepisi! Kar se mi zdi v »Našem rodu« najbolj hvale vredno, je to, da je pričel naši mladini in narodu prikazovati predstavnike naše likovne umetnosti. Otroci poznajo kolikor toliko pesnike in pisatelje, znani so jim Prešeren, Stritar, Levstik, Župančič, Gangl, Cankar itd., tudi njih podobe so jim znane. Da pa so na katerikoli šoli čuli kaj o Jakopiču, Jami, Tratniku, Kraljih itd., pa zelo, zelo dvomim. To je eno! Drugo je glede težkoče sloga oziroma načina podajanja, na čemer se nekateri zelo spodtikajo. Mene osebno so citirani življenjepisi prav razveselili, učencem pa sem na njih

podlagi tolmačil in razlagal, kolikor sem vedel in znal. Imaš za mesece dela, učence pa profit, ker postaja bogatejši. In ko ponovno čita težko razpravo, jo razume. Čital pa jo bo še kdaj pozneje in ne bo mu težka. Glede tujk pa sem mnenja, da jih v mladinskih spisih izločimo! Ako pa avtor le ne more mimo njih, pa jih izrazimo poleg v oklepaju s slovensko besedo! Mnogokrat pa bo tudi potrebno otroke na določne tuške navaditi, posebno še, če so občega pomena, n. pr. besede kultura, civilizacija, organizacija... itd., mimo katerih praktično življenje že skoroda iti ne more...

Ako »Naš rod«, četudi mimogrede, obdelaj z otroki, jim olajšaj razumevanje istega. Ne vsega, temveč tisto, kar se ti zdi, da je težje oziroma veš, da otroci ne znajo. In tu je šola! Vzemimo n. pr. članek o Tratniku. Za višjo stopnjo odlična stvar! Seveda ne razumejo, kaj je to »socialna umetnost«, »ekspresionizem« i. dr. Ampak za to je tu šola, da razloži, kaj je to »socialna umetnost«. Sploh te pojme! Dovoljujem si izraziti mnenje, da mora narodna šola dandanes tudi te reči upoštevati in obdelati ravno tako kakor procento in borzne račune, ker v življenju igra umetnost danes prav tako široko vlogo kakor tako zvani praktični predmeti. Tu tiči kulturno-vzgojno jedro delovne šole ali kakor že tem novim idejam pravimo!... Da mislijo otroci dalje sami, o tem sem prepričan!

Še tisti »nekaj!« Namreč »Naš rod« postaja splošno ljudski list. Čitajo ga tudi odrasli, katerih kultura je kultura narodne šole. In čitajo ga z zanimanjem, to sem na mnogih mestih opazoval. Mislim, da ustvarjamo družinsko revijo. Zato bodi »Naš rod« poslanstvo narodne šole med narodom in kot tak ostani tipično osnovnošolski list!

Bomo!

Moramo! Tako sem si odgovoril, ko sem prebral članek, ki ga je prinesel v predzadnji številki »Učiteljski Tovariš«, s trdno vero, da moremo skoraj postaviti svoj »dom«, če le hočemo. Dovolj smo odlašali, dovolj premišljali, bi ali ne bi, moremo ali ne moremo. — Pravim še enkrat: moremo in moramo!

Dve močni komponenti sta tu. Denar, če tudi ga ni še dovolj in po Učiteljski tiskarni podarjeno stavbišče. Treba je le še tretje: trdne volje, določiti k zbranemu kapitalu še toliko, da bo dovolj za temelj in streho.

Odbor »Učiteljskega doma« naj si osvoji dobri nasvet članka: »Bomo ali ne bomo«, s prepričanjem, da mu sledimo vsi in pomagamo, da bo »dom« že prihodnje jesen pod streho.

Že slišim ugovore: »Pa prav zdaj, v tej krizi, ko je treba štediti, ko ne moremo! Počakajmo boljših časov!«

Ne v krizi, v resnih časih smo, ko je treba začeti pametno in gospodarno živeti in se zadovoljiti s tem, kar imamo in to kar imamo, tako obrniti, da bo vsem v prid — pa ne bo krivice.

Pa k stvari, k našemu domu. — Torej bomo! Pa kdaj? Jaz mislim, takoj!

Kakor sem čul, ima odbor našega »doma« trden sklep, da čim prej uresniči dolgoletne načrte in nade in že do jeseni postavi na poklonjenem stavbišču »Učiteljski dom«. Jasnno je, da bomo vsi priskočili odboru na pomoč in mu vsak po svojih močeh lajšali delo in pripomogli k čim večjemu uspehu ter skorajšnji realizaciji dolgoletnih načrtov.

Pa ne samo to, da bomo čakali na iniciativno odbora, treba je, da začnemo tudi sami. Prilike je dovolj, možnosti tudi in sredstev ne manjka, samo treba je odločne in trdne volje.

Pa saj je vendar kriza, saj ni mogoče. Da, kriza je, saj vidimo vsepovsod: elegantne plašče, obleke, avtomobile.

To so vendar drugi, mi učitelji nimamo, naše male plače, draga stanovanja in še vse drugo.

Vse to je res, potrdim, težko je nam, ali samo gospodarstva, pametnega in preudarnega je treba, pa se bo še kaj dobilo za naš »dom«.

Prijateljica — prijatelj, ali kadita? — To se razume, 8 — 10 — 20 na dan. Veš, pa samo »Zeta«, ima najboljši tobak, pa poceni je! — Kriza, veš!

Vse vem. Samo malo dobre volje te prosim. Vsak dan samo eno »Zeta« za naš »dom«. — Kadar vzameš škatlico s cigaretami, spomni se »doma«, vtakni cigareto v škatlico, naj malo počaka, da te drugič prime želja. Prihranil si 30 par, od teh jih vrzi v nabiralnik za »Učiteljski dom« le 25. Prav nič nisi na škodi, veruj mi! Mesto dima imaš 25 par v »šparovčku«. Ako imaš ženo, ki ne kadit, te bo pohvalila.

Glej račun te skromne in pametne štednje!

Recimo, da nas je, ne izvzemši tovarišic, ki z nami vred kadit in bodo, to sem prepričan, solidarne z nami pri zidanju — vsaj 2000. Vsak dan 2000 cigaret brez vsake škode, torej 2000 × 25 par, reci in piši: dnevno 500 dinarjev; realno, za »dom« dnevno 500 opek.

Kaj nam bo povedal blagajnik »doma«, ki je do sedaj tako molčal, konec meseca? Prepričan sem, da ne bo zapel one nam starim znane: Ajmo, ajmo, vinarje zbirajmo — marveč bo zložil v proslavo 15 »jurjev« kar celo odo, pa še himno vsem kadilkam in kadilcem »Učiteljskega doma«.

In konec leta? Saj ne boste verjeli — 180 piši in beri: sto osemdeset »jurjev« bo beležila blagajna in to samo zaradi nekoliko manj dima.

Ta najin pogovor je poslušal blagajnik »Učiteljskega doma«, rekel pa ni nič.

Naslednjega dne smo našli na pisalnih mizah lične škatlice od Zeta cigaret, kri-

žem prelepljene z rdečim papirnatim trakom z vrezano odprtino, dovolj veliko, da more pogoltniti petindvajsetico, pa tudi dvodinarski novček, čez in čez pa debel napis: Vsak dan samo eno cigareto za »Učiteljski dom«.

Dobro si jo pogodil, Jože. Začeli smo. Kako bo, nam boš povedal na koncu meseca.

Kaj pa nekadičili? Ali bodo ti brez davka? Blagor jim, ako nimajo teh nepotrebnih bremen, pa toliko energije, da so se vzdržali. Ti naj si napravijo enake škatlice in napišejo nanje: »Za dom, ker nimam stroškov za tobak«.

Še enih bi se rad spomnil — pa brez zamer!

Pravijo, da je tudi alkohol strup. Kako je temu, ne vem, ker ga skoraj nič ne pokašam — zato pa bolj kadim. Če je vse to, kar pravijo o alkoholu, res, tedaj bi vsem svetov-

val, vsaj vsak teden samo eno četrtinko, še boljše dve, za v malto za naš »dom«.

Naš blagajnik ima že načrt za »šparovčke«: »cehovce«. — Četrtilitrska steklenica — s širokim vratom, da bo gohtala lahko tudi večje novce, prevezana z močnim pergamentnim papirjem s primerno veliko zarezo in lepim napisom: Vsak teden vsaj četrt litra za malto za »Učiteljski dom«.

Prihodnjic oberem še druge, ki so se do sedaj izmuznili.

Pa ne mislim na naše abstinentne. Za te tako vem, da so že na moji strani in jim nočem dati nasvetov. Vanje zaupam brezmejno, ker sem prepričan, da sem storil za njihovo stvar nekaj pozitivnega.

Kako bodo zadevo sami rešili v prilog našega »doma«, repuščam mirne vesti njim samim!

Splošne vesti.

IZVRŠNI ODBOR PRI G. MINISTRU PROSVETE.

Novi prosvetni minister g. dr. Dragotin Kojić je sprejel 28. januarja izvršni odbor našega združenja. Predsednik tov. Rašić je predstavil g. ministru člane odbora, nakar mu je v daljšem govoru razložil aktualna vprašanja, tičočna se narodne šole in učiteljstva. Gospodu ministru je bila oddana tudi posebna spomenica, ki se glasi sledeče:

Gospodu ministru prosvete, Beograd.

Izvršni odbor Jugoslovenskega učiteljskega združenja Vas, gospod minister, naproša za sledeče:

1. Vzdrževanju osnovnih šol, posebno v pasivnih krajih, naj se posveča več pažnje. Slabo vzdrževana šola je največkrat ovira za učiteljevo uspešno delo. Največkrat učitelj zama prosi in preživi mnogo neprijetnosti, ko potrebuje šola kakršnokoli vsoto od občine za vzdrževanje, posebno v siromašnejših in kulturno zaostalih krajih, kjer je potrebna državna podpora. Vzdrževanje šol je odvisno tudi od tega, kako vršijo sreski načelniki svojo dolžnost.

2. Izdela naj se nov učni načrt in program. Glede tega vprašanja pa naj se zasliši tudi mnenje odbora našega združenja.

3. Uredi naj se vprašanje učbenikov. Ne dovolj naj se, da bi uradniki ministrstva prosvete in bankih prosvetnih oddelkov pisali učbenike ali kake druge knjige. Oni, ki izvršujejo oblast, ne smejo ničesar prodajati niti posredno niti neposredno.

4. Izdela in izda naj se pravilnik o izvrševanju zakona o narodnih šolah, na katerega že dolgo čakamo. Izvršijo naj se spremembe pravilnika o polaganju praktičnega učiteljskega izpita.

5. Za stalne šolske nadzornike naj se imenujejo učitelji osnovnih šol, ravno tako tudi na vsa mesta v oddelkih za osnovni pouk pri bankih upravah in v ministrstvu prosvete naj se imenujejo učitelji osnovnih šol. Radi tega naj bi se izvršile potrebne zakonske spremembe.

6. Izda naj se odlok glede vprašanja imovin bivših poverjeništev v skladu s § 345 (3) uradniškega zakona.

7. Uredba glede plačevanja naravnih stanovanj naj se spremeni v toliko, da šolski upravitelji ne plačajo stanovanj, a učitelji, ki stanujejo v šoli, plačajo stanovanje v višini, ki jo določijo komisija, ki je stanovanje ocenila, a največ toliko, kot je predvideno v šolskem zakonu. Po prejšnjih zakonih o narodnih šolah so imeli upravitelji posebne doklade za vršenje upraviteljskih dolžnosti in to po številu razredov.

8. Učiteljska premeščanja naj se ne vrše med šolskim letom nego o počitnicah. Tudi premeščanja po službeni potrebi naj se ne

vrše med letom. Tudi če je učiteljska stalnost ukinjena, naj se vršijo premeščanja po razpisu tako, da se učiteljstvo čuti stalno na svojem mestu tudi brez zakonite stalnosti. To je prvenstveni interes države.

9. Osebna draginska doklada naj se izplačuje učiteljstvu iz državne blagajne v celoti, kot se izplačuje ostalemu državnemu uradništvu.

10. Napredovanje učiteljstva naj se vrši v vseh grupah, prvenstveno onih z več službenimi leti. Ker se posamezne grupe ne dobivajo avtomatično, bi bilo nepravilno, da bi mlajši prehiteli starejše.

Napredujejo naj čim prej učitelji, ki so radi vojaške službe med vojno zaostali v napredovanju, ker so brez lastne krivde mnogo izgubili.

11. Ponovi naj se priporočilo za liste združenja »Učitelj« in »Narodna Prosveta«, ki naj jih šole prejemale poleg »Prosvetnega glasnika«.

12. Poročenim učiteljicam naj se izplačuje celotna draginska doklada.

Predsednik: Tajnik:
Damijan V. Rašić. Blag. P. Radojević.

Slede podpisi vsega izvršnega odbora.

Gospod minister dr. Kojić je pazljivo poslušal izvajanje predsednika našega združenja in obljubil, da bo posvečal pažnjo vsem prošnjam in vlogam, ki mu jih bo v bodoče pošiljalo Jugoslovensko učiteljsko združenje. Vprašanje pouka, kakor tudi druga vprašanja, ki niso v zvezi s finančnimi izdatki, bodo lahko takoj rešena. Pred končno odločitvijo glede tega vprašanja se bo vedno upoštevalo tudi mišljenje odbora Jugoslovenskega učiteljskega združenja. Ona vprašanja, ki zahtevajo nove finančne obremenitve, bodo odložena v reševanje do bližnje bodočnosti, ko bodo med narodom vladale povoljnije ekonomske razmere.

ZA ZNIŽANJE NAJEMNIN.

Vprašanje previsokih najemnin je za Ljubljano in mnoge druge kraje v naši banovini že več let eno najtežjih bremen, ki jih nosi javni nameščeneec, je vprašanje, ki posega globoko v gospodarstvo vseh uradnikov in ga spravlja iz ravnotežja. Rešitev tega vprašanja, ki je življenjske važnosti za vse, ki morajo živeti v najetih stanovanjih, je ostalo do zadnjega na mrtvi točki.

Po časopisih so se tu in tam oglašali posamezniki, ko jim je postalo veliko breme le pretežko in ga niso mogli več zmagovati. Toda ti glasovi so ostali povsem brezuspešni.

Celo apel g. bana dr. Marušiča ni našel odmeva pri hišnih posestnikih. Oni vztrajajo na svojem stališču in nočejo slišati o znižanju stanarin. Res je, da je par hišnih posestnikov znižalo najemnine, zato pa so nekateri, kakor v posmeh — najemnine v zadnjem času celo zvišali.

V obrambo skupnih življenjskih interesov so se zbrali sredi januarja t. l. državni

Vse muzikalije se dobe v knjigarni Učiteljske tiskarne. Prospekte raznih edicij pošilja na zahtevo brezplačno.

LISTEK

J. E. Polák:

Črtice.

Moj znanec Ivan Višjanin Bučnikov je bil čudak; naličil je v marsičem osebam iz Maksim Gorkijevе drame »Na dnu«. Žena se je jezila nad njim, ker je delal dolgove in zapravljajl denar; prijatelji in znanci so ga uvrščali med alkoholiste; in drugi so se posmehovali njegovi filozofiji o življenju, pravici, resnici in Bogu. In vendar je v tem oziru prekašal vse one, ki so se mu posmehovali. Jaz sem posedal v njegovi družbi zelo rad. Marsikaj iz njegovih ugibanj mi je bilo všeč; in zaradi tega sem to in ono zabeležil. Ker bi te beležke utegnile zanimati še koga drugega, jih bom podajal od časa do časa javnosti. Da ne bom ob tem dolgozven in dolgočasen, jih bom podajal v obliki črtice.

1.

Meseca marca leta 1931. je močno snežilo in deževalo. Ljubljana je narastala tako, da je poplavlila tudi otočiče; le valovi, ki so pljuskali mimo njih in preko njih, so jih označevali onemu, ki te otočiče pozna.

Na enem teh otočičev je stal pes v vodi, ki ga je zamakala skoro do trebuha. Žival se je tresla od mraza in strahu. Kdo zna, koliko časa je minulo od tedaj, ko se je z naporom vseh svojih sil rešila na poplavljeni otočič! —

»Kako neki je zašla žival v vodo?« — »Sama gotovo ni skočila vanjo!«

Tako in podobno so ugibali radovedneži na bregu.

Ta in oni je uganil, da je moral kdo psa vreči v vodo; je že kaj ukradel, ali pa je koga ugriznil.

Hahaha!... Lačen pes naj ne bo tat? — Hahaha!... Razdražen pes naj se ne brani? — Naj se ne brani, če mu dela človek nasilje? — Da, to je ugibanje posebne sorte!...

Večina radovednežev pa je molčala in zmajevala z rameni; a bili so med radovedneži tudi taki, ki so se psu smejali in metali kepe vanj, ki je prosil s pogledi in z dviganjem sprednje noge: »Rešite me!«

Tudi ti prošnji so se nekateri radovedneži smejali in vendar je prosila žival, ki je človeku najbolj zvesta, ki ne pozna sovraštva in hvaležno obližuje roko, ki ga je pretepla z bičem.

Imamo društva za varstvo živali... Zbiramo odgovore velikih mož na vprašanje, če ima žival dušo... Imamo tudi klasične odgovore na to vprašanje... A med vsemi temi odgovori mi je najbolj všeč odgovor Bernarda Shawa, ki pravi: »Ne verjamem... Nisem celo popolnoma gotov, da jo imajo vsi ljudje!«

In kdo je temu kriv? —

Vsak, ki čuti, da ima dušo, se naj poglubi v »pasjo tragedijo« in odgovor se mu bo porodil sam po sebi.

2.

Lepega dopoldne sem sedel ob mizi na peronu ljubljanskega glavnega kolodvora.

Opazoval sem ljudi, ki so prihajali in se vsipali v vagone in one, ki so se izsipali iz vagonov in odhajali. Opazoval sem one, ki so posedali po klopek; opazoval sem one, ki so se izprehajali po peronu in one, ki so po peronu postajali: deloma iz prešernosti, deloma iz strahu.

Zanimiva so taka opazovanja; zakaj človek vidi ob takih prilikah: uslužnost in nasilje, eleganco in raztrganost, veselje in žalost, abstinenco in pijanost, laž in resnico, lepoto in pokvečenost, bogastvo in ubožnost, ljubezen in sovraštvo vseh vrst.

Da, na malem kosu zemlje je odprta debela knjiga življenja. Take knjige leže tudi po: cestah, gostilnicah, beznicah, barih, šetališčih, gledališčih itd. Skoda je le, da večina ljudi išče snovi za vzgajanje po tiskanih knjigah in pobira iz njih ono, kar so drugi že stokrat premleli in kar ne zanima nikogar več. In čudež ni, če se ob takim vzgajanju podere stavba v največ slučajih že ob prvem človekovem koraku v življenje...

»E, kaj boš ti!... Jaz pravim, da je bilo treba malo več junaštva od naše strani in meje bi tekle vse drugje, nego pa teko danes!«

Zamah po mizi in glasne besede so me vzdramile iz zamišljenosti in ozrl sem se proti mizi, kjer je razlagal eleganten gospod pojem junaštvo in ki sem mu bral raz obraz, da grmenja topov ni slišal niti od daleč.

»No, no!... Le počasi, prijatelj!« ga je pogovarjal sosed, ki med vojno najbrž tudi ni delal drugega, nego zbiral, zbiral... »Kaj pa umeš pod besedo junaštvo?« —

»Kaj umejem? — Nič drugega, nego tole: puško z rame, nanj nož in z nožem naprej!« je razlagal rdečelični debeluhar.

Zdajci se oglašil klicar in začne naštevati postaje proti Zagrebu.

»Plačat!... Plačat!«

Trojica gospodov je vtila ostanke piva v žejna grla, plačala, pobrala svojo prtljago, odhitela proti vaku in izgignila v elegantni vagon.

Meni je bilo žal, da nisem slišal razlage o junaštvu do konca.

V dušo mi je legla grenka misel; zakaj domislil sem se Remarquejeve »Poti nazaj« in junaka, ki je visel ves preluknjan od krogel in z eno samo roko ves dan kot muha v pajčevini med žičnimi ovirami... In kot bi bil živ pred menoj sem ga videl v duhu, kako si rine z drugo roko čreva v pretrgani trebuh... In ni bilo človeka, ki bi ga rešil peklenjskih muk... In domislil sem se junakov iz Weberjevih slik »Od Kobarida do Pijave in nazaj!«

In v duši mi je vstala misel, da bomo pojme: vojna, junaštvo in mir umeli šele tedaj, kadar bomo gledali vse to tako kot so to gledali oni, ki so zrlji smrti v oči in ne tako kot gledajo vse to oni, ki vidijo kri človekovo le tedaj, če jih udari kdo po zobeh.

In kdo je dolžan dati mladini pravilne pojme vselej, povsod in v vsem? — Toda, kako povzpeti se do vsega tega najprej sam? — Da, razmišljevati o tem je vredno vsakega vzgojevalca!...

(Dalje prih.)

Vse

ČESAR SI ZELITE

IZ STROKOVNE LITERATURE

V POGLEDU NAJNOVEJŠIH ZNANSTVENIH PRIDOBITEV IN DOGNANJ

IZ LEPOSLOVJA, ZNANOSTI

IN UMETNOSTI VSEH PANOG

DOMAČEGA IN VSEGA INOZEMSKEGA KULTURNEGA SVETA

dobite

TAKOJ PO ZAHTEVI CENIKOV IN PROSPEKTOV IN PO NAROČILU

V UČITELJSKI KNJIGARNI

TELEFON ŠT. 33-97 LJUBLJANA TELEFON ŠT. 33-97

in privatni nameščenci, da povedo na glas svoje težave in zaprosijo vlado pomoči.

Akcijski odbor, ki ga tvorijo zastopniki sledečih korporacij in udruženj: za Udruženje jugoslovenskih narodnih železničarjev in brodarjev Držić Ivan, za Narodno strokovno zvezo Juvan Rudolf, za Društvo upokojencev in upokojenk Lilleg Maks, za Zvezo društva privatnih nameščencev Zemljič Joško, za Jugoslovensko učiteljsko udruženje Dimnik Iv., za Udruženje poštnih in telegrafskih uslužbencev Štukelj N., za Državno upravno pisarniško uradništvo Zajc Hinko in za Udruženje učiteljev mešč. šol Rupnik Branko, je v več sejah pokrenil vse potrebno, da se pereče vprašanje čim prej in kolikor mogoče ugodno reši.

Deputacija akcijskega odbora se je zglasila tudi pri g. banu in mu ob predložitvi resolucije podrobneje tolmačila želje uradništva glede previsokih najemnin.

Po prizadevanju odbora sta bila odposlana dva člana in sicer gg. Lilleg Maks in Juvan Rudolf na zadevno anketo v Beograd.

Odbor ima še nadalje redna posvetovanja in je stalno na delu, da olajša najemnikom težko breme.

JUU sodeluje po svojem zastopniku v akcijskem odboru, poslalo pa je še posebno vlogo v zadevi učiteljskih stanarin in odtegljajev za naturalna stanovanja na ministrstvo prosvete, našemu »Udruženju« in vsem narodnim poslancem.

Državni nameščenci zahtevajo, da se postavi višina najemnin na zdravo bazo in pravično razmerje. Težo današnjega gospodarskega položaja nosimo sorazmerno vsi.

V Beogradu je umrl 1. t. m. tov. Brana M. Stanković, sreski upravitelj v beograjskem Predgradu Kraljeve Marije. Simpatični pokojnik, ki se ga gotovo spominja marsikateri od tov. s poslednjega koncerta pevskega zbora JUU v Beogradu, je bil sin bivšega predsednika UJU Milutina Stankovića. Spoštovani rodbini naše sožalje, pokojniku večni mir in blag spomin!

Nedeljen pouk na srednjih šolah. Naredba prosvetnega ministrstva, s katero je bil nedavno uveden deljen pouk na srednjih šolah v Dravski banovini, je izzvala nevoljo staršev, ki so zahtevali, da ostane nedeljeni pouk, ker bi bil sicer mnogim kmečkim, delavskim in uradniškim otrokom onemogočen srednješolski študij. To zahtevo je vsebovala tudi spomenica, ki jo je poslal ministru za prosveto poseben odbor, izvoljen na velikem zborovanju staršev v Ljubljani. Za stvar so se zavzeli tudi poslanci Dravske banovine. Prosvetni minister je upošteval navedene razloge in izdal odlok, s katerim je bil na srednjih šolah v Dravski banovini s 1. februarjem zopet uveden nedeljen pouk.

Glede šolske obveznosti učencev, ki so bili ob koncu I. polletja odstranjeni na osnovi člena 18. zakona o izpremembah in dopolnitvah srednješolskega zakona, je izdala kraljevska banska uprava dne 21. januarja 1932., IV., No. 491/1 naslednje pojasnilo:

Učenci, ki so bili odstranjeni do konca šolskega leta po zgoraj omenjenem zakonu, so še vedno učenci dotičnega zavoda. Odstranjeni so od pouka v šoli s pravico, da smejo delati v juniju razredni izpit iz vseh predmetov kot redni učenci. Ako pa taki učenci ne nameravajo delati v juniju tega izpita, naj se takoj po odstranitvi odjavijo na srednji šoli in vpišejo nazaj v osnovno šolo.

Rodbinski dodatek za učence, neuspele pri tečajnih izpiti. Ministrstvo prosvete je z odlokom S. n. 45.508/31 z dne 1. januarja 1932 na prošnjo za normativno odločitev ali pripada draginjska doklada za učence, ki se pri višjem ali nižjem tečajnem izpitu odklonijo za leto dni, dalo nastopni odlok: — Uvezi akta Odeljenja IV No. 18.132/31 izveštavate se da redovni učenci, odbijeni na višjem tečajnem izpitu na godinu dana, imajo pravo na porodični dodatek za godinu dana jer se smatraju kao redovni učenici. — Ker se smatraju po § 38. izpopolnjenega zakona o srednjih šolah za redne učence do kraja

tekočega šolskega leta poleg učencev VIII. razreda tudi učenci IV. razreda, ki so bili odklonjeni pri tečajnem izpitu na leto dni, je brez dvoma, da tudi za te pripada draginjska doklada za leto dni.

NOVI ZVEZKI ZA OSNOVNE IN VIŠJE NARODNE ŠOLE.

Solskim upraviteljstvom in učiteljskim narodnih šol priporoča Učiteljska tiskarna, da nabavijo nove zvezke za osnovne šole za svoje šole in razrede, ker so ti zvezki izdelani po predpisih, kakor jih je ugotovila komisija v ministrstvu prosvete v Beogradu za sestavo notnih zvezkov.

Zvezki so sledeči:

1. Lepopisnice z napisanimi vzorci. (Rjav ovitek.)
2. Lepopisnice brez napisanih vzorcev. (Rjav ovitek.)
3. Lepopisnice z napisanimi vzorci v cirilici. (Rjav ovitek.)
4. Okrogla pisava.
5. Pisanke in vežbanke. (Zelen ovitek.)
6. Vežbanke za računanje. (Moder ovitek.)
7. Risanke. (Siv ovitek.)

Vsi zvezki so izdelani iz najfinejšega pisalnega papirja ter opremljeni s pivnikom.

Solska upraviteljstva in učiteljska naprosamo, naj opozore trgovce z zvezki, da naroče, ko jim poide zaloga dosedanjih zvezkov, le nove vzorce, da bodo tako polagoma uvedeni v vse šole notni zvezki.

Solska upraviteljstva so prejela podroben prospekt in opis zvezkov.

Uvedite nove zvezke v svoje razrede!

Z uvedbo teh zvezkov koristite tudi svojemu stanu, ker podpirate svoja stanovska podjetja!

Učiteljska tiskarna v Ljubljani.

Razstava knjig v Beogradu. V proslavo stoletnice prve jugoslovenske knjige, ki je bila tiskana v obnovljeni svobodni Srbiji, je prirejena v Beogradu razstava knjig v paviljonu »Cvijete Zuzorić«. Razstavile so knjige mnoge književne založbe iz Beograda in Zagreba. Razne književne posebnosti, predvsem stare knjige (celo iz l. 1494.) je razstavila Akademija znanosti v Beogradu. Razstava se je vršila od 23. do 26. januarja in je dosegla najlepši uspeh in nad vse pričakovanje zadoštila svojemu namenu.

Treznostni kongres. Napovedano je že bilo, da bo v nedeljo, 21. februarja v Ljubljani slovenski treznostni kongres. Medsebojno klanje in pobijanje v pijanosti, ki ga noče in noče biti konec — saj beremo o njem še in le še, teden za tednom — nas izziva k odporu. Te sramote mora biti konec! Ta glas mora iti po vsej Sloveniji! — Na kongresu bo govorilo 25 govornikov in govornic, med njimi tudi kmetska žena in šolarček »mlad junak«. Prišli bodo tudi zastopniki »Saveza treznave mladeži«. Najoddaljenejši udeleženec pa pride iz Berlina: vodja protialkoholnega pokreta v Nemčiji. Ta bo imel v ponedeljek za posebne interese, predvsem za vzgojitelje, še posebna predavanja. — Na predvečer bo treznostna akademija, ki jo priredi dijaštvo z delavsko mladino vred. — S kongresom bo združena tudi protialkoholna razstava. Material za razstavo bo dal deloma »Jugoslovenski Savez treznosti«, ki ima svoj sedež v Zagrebu, deloma ljubljanski Higijenski zavod. Razstava bo lepa in jako poučna. — V nedeljo, 21. februarja od 14. do 15. ure se vršijo v zvezi s treznostnim kongresom posebna predavanja za učiteljsko in vzgojitelje sploh. Učiteljica Marica Koželjeva predava o temi: Treznost in šola; a drugo predavanje z naslovom: Treznost in učiteljsvo bo imel učitelj Rudolf Horvat ml. — Opozorjamo učiteljsvo predvsem na predavanje od 14. do 15. ure.

Praktični (usposob.) učiteljski izpiti na drž. moškem učiteljskišči v Mariboru. Na drž. moškem učiteljskišči v Mariboru se vršijo praktični učiteljski izpiti od 14. aprila t. l.

dalje v smislu min. odl. O. n. br. od 19. marca 1931., »Službeni list« št. 35 od 11. junija 1931. in min. pravilnika D. R. br. 72100 od 4. junija 1927., »Službeni list« št. 67 od 21. junija 1927. — Pravilno opremljene prošnje naj pridejo v roke komisije vsaj do 31. marca 1932. Vse drugo bo razvidno z oglasne deske državnega moškega učiteljskišča.

Proslava desetletnice učiteljskega društva »Edinstvo« v Zagrebu. Pred desetimi leti je bilo osnovano v Zagrebu učiteljsko društvo »Edinstvo«, eno izmed prvih društev, ki so sestavljala zagrebško poverjenišvo UJU. Društvo je imelo ob ustanovitvi 1. februarja l. 1922. komaj 70 članov, a se je ves čas lepo razvijalo in število članstva se je od leta do leta večalo in danes šteje 400 članov. — V proslavo desetletnega obstoja se je vršila v soboto, 30. januarja svečana matineja, a 1. februarja se je vršila posebna učiteljska zabava. — Obe prireditvi sta dobro uspeli. — Kot se je društvo razvijalo prvih deset let v resnem delu in stremljenju za doseg vseh naših ciljev, tako mu želimo, da se tudi v bodoče dviga v korist stanu in v čast ustanoviteljem.

Osebne zadeve.

—i Z ukazom Nj. Vel. kralja je na predlog prosvetnega ministra upokojen s pravico na pokojnino po letih službe banski šolski nadzornik prosvetnega oddelka kr. banske uprave v Ljubljani v 6. skupini Fortunat Lužar.

Mladinska Matica.

SE O »MIHCU IN JAKCU«.

Obrnili smo se do raznih tovarišev s prošnjo, da naj nam objektivno poročajo, kakšen vtis je napravila knjiga na učence. Dobili smo več odgovorov. Naj navedemo za danes enega. Tov. D. Š. iz Ptuja nam piše: ... Že zunanost knjige se je prikupila otrokom ter jih takoj prvi hip priklenila k čitanju. Vsebina knjige je podana tako naravno, ljubko, otroški duši primerno in zanimivo, da so deci kar žarele oči veselja in smeha. Nisem našel otroka, ki bi prečital knjigo samo enkrat. Menim, da je ravno v tem ona privlačnost, katera je dana našemu tov. Ribičiču. Slike so izdelane preprosto, a naravno, tako, da je tudi vsak starejši z zanimanjem prijel knjigo v roko. — Takih knjig si želi naša mladina še več, takih knjig si žele tudi starši naše dece.

Ne smem pa pozabiti omeniti, da je ta knjiga tudi lep pripomoček deci tuje narodnosti, ker se potom slik vadi pravilnih slovnčnih končnic.

Laskavo oceno o »Mihcu in Jakcu« je prinesla tudi 7. številka »Jugoslovenskega učiteljskega glasa«. Kritiko je napisal urednik mladinskega lista »Zorica«, Popović.

—mm Tretja številka »Našega roda« je zmanjkala. Tisti, ki so številko naročili bolj pozno, bodo morali počakati, da se ponatisne. To se zgodi čimprej. Tudi prva številka je pošla. To bi se nam izplačalo ponatisniti le, če se javi precejšnje število novih naročnikov.

—mm Rekordna razprodaja »Mihca in Jakca«. V enem samem dobrem mesecu se je razprodala skoro vsa naklada. Uprava M. M. ima še par broširanih izvodov in nekaj več vezanih.

Šolski radio.

—r Program za XIII. teden. V torek, 9. februarja bo oddajala meščanska šola v Udriji lutkovno burko: »Razbojnik Moroz« v ribniškem narečju. I.—III. V petek, 12. februarja: »Moji doživljaji ob Makongu« (v osrednjem delu Zadnje Indije). Predava g. ing. Lupša Ferdo. I.—III.

—r Kmetijski pouk po radiu v prvi polovici februarja. V četrtek, dne 4. februarja t. l. bo predavanje »o živinorejskih, zadržanih in društvenih prireditvah preteklega jeseni«. Predavanje bo v obliki razgovora, ki ga podasta ing. Zidanšek in ing. Wenko.

Predavanje o travništvu, ki je bilo določeno za nedeljo, dne 7. februarja in četrtek 11. februarja, radi nepredvidenih ovir odpada, vršilo se bo pa enkrat pozneje, o čemur bodo poslušalci pravočasno obveščeni po dnevnih listih in listu Radio Ljubljana.

V nedeljo, dne 14. februarja ob 8. uri zjutraj predava g. Martin Zupanc o predmetu: »Naša domača svinjereja in nasveti za njeno zboljšanje«.

Kadar pridete v Ljubljano

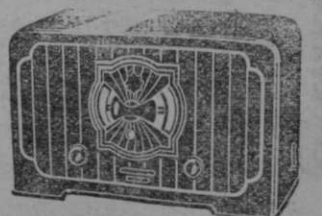
z mislijo, da si nabavite dober aparat za šolski radio

ali tudi zase, ne pozabite obiskati našega prodajnega oddelka. Pri nas dobite največjo izbiro aparatov na baterije, na izmenični in istosmerni tok vseh napetosti. Nizke cene in ugodni plačilni pogoji!

RADIO
LJUBLJANA

TELEFON 31-90

MIKLOŠIČEVA CESTA 5

Stanovska organizacija JUU iz društev:

Vabila:

= JUU SRESKO DRUŠTVO V KAMNIKU zboruje v soboto, dne 13. februarja 1932. ob 9. uri v šolskem poslojpu v Domžalah s sledečim dnevnim redom:

1. Teorija in praksa moderne šole, predava g. direktor dr. Lončar.
2. Situacijsko poročilo predsednika banovinske sekcije tov. Dimnika.
3. Poročilo o izrednem zborovanju vseh predsednikov.
4. Predlogi.
5. Slučajnosti.

= LOGASKO UČITELJSKO DRUŠTVO bo zborovalo v soboto, dne 13. februarja 1932. v osn. šoli na Rakeku. Začetek ob 8. uri. — Dnevni red: 1. Poročilo odbora. 2. Naše ljudsko in narodno delo (predava tov. V. Winkler). 3. Predlogi in slučajnosti. — Udeležba obvezna! — Odbor.

= KOZJANSKO SRESKO UČITELJSKO DRUŠTVO bo zborovalo v soboto, dne 13. februarja ob 9. uri v šoli v Kozjem. — Dnevni red: 1. Zapisnik. 2. Dopisi. 3. Predavanje ref. g. Jos. Krošla: Kmet. gospodarsko nadaljevalno šolstvo. 4. Škodljivci sadnega drevja — zatiranje, tov. T. Freče. 5. Slučajnosti.

= SRESKO UČIT. DRUŠTVO LJUBLJANA OKOLICA, ZAH. DEL, bo zborovalo dne 13. febr. 1932 v telovadnici osn. šole na Grabnu v Ljubljani.

= JUU SRESKO DRUŠTVO ŽUZEMBERK bo zborovalo v soboto, dne 13. febr. 1932 ob 10. uri v šoli v Žuzemberku.

Novosti na knjižnem trgu.

Za vsakega učitelja je nepogrešljiva splošno znana knjiga

»ZEICHNEN IN DER VOLKSSCHULE«.

Sestavil Fritz Vith. II. novo predelana izdaja obsega 160 strani velike osmerke s 350 slikami ter 6 barvnimi umetniškimi prilogami. — V platno vezana stane Din 120.—.

Novo izdanje je bilo predelano na podlagi najnovejših izkustev.

Ako risanja ni poučeval v tem izobražen risarski učitelj, je vedno obstajala možnost, da pouk svojega namena v vsem ne doseže. Obsežnost risarskega pouka je bila vedno zelo koljiva za onega, ki risanja ni povsem obvladal, vzrok pa je v tem, da se v šolah ni obravnavalo dovolj raznih tehnik risanja in je razumljivo, da se marsikateri učitelj na tem polju ni mogel docela uveljaviti in si pridobiti potrebnega znanja.

Iz te potrebe je izšla navedena knjiga, ki je prav dober pripomoček za učitelje, ki poučujejo tudi risanje.

Namen knjige je nuditi učitelju, ki poučuje razne predmete, vse ono moderno stremljenje na polju risarstva, mu je obenem za vzpodbudo in navodilo ter mu nudi obilo smernic in načrtov za pouk. Na prav poljuden in lahko umljiv način se zamore mladina v ljudskih šolah privedi do lepih uspehov v risanju. (Techn. päd. V., Wetzlar.)

Prva izdaja te knjige je bila v najkrajšem času razprodana, kar najbolj dokazuje, kako nujna je bila potreba po tem delu.

Kot priključek h knjigi »Zeichnen in der Volksschule« je izšla od istega pisatelja tudi še knjiga

WERKARBEIT IN DER VOLKSSCHULE

ki obsega 160 strani velike osmerke s preko 250 slikami in 5 umetniškimi prilogami. — Cena v platno vezani knjigi Din 120.—.

Za naročila se priporoča

Knjigarna »Učiteljske tiskarne«, Ljubljana.

MALI OGLASI

Mali oglasi, ki služijo v posredovalne in socialne namene občinstva, vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek Din 5.—

FOTO-SPORT

Vam dela veselje le z dobro kamero, katero kupite najcenejše pri Fr. P. Zajec, optik — Ljubljana. Stari trg 9. — Ceniki brezplačno!

Pri naročilih potom Učit. gosp. poslovalnice upoštevajte knjigarno Učiteljske tiskarne!

Po sklepu lista.

UČITELJSKI PEVSKI ZBOR JUJ.

—pev Opozarjamo na pevski tečaj, ki se vrši 13. in 14. februarja. Pričetek 13. febr. ob 9. uri v Glasbeni Matici. Vsi in vse so neobhodno potrebni.

Novе knjige.

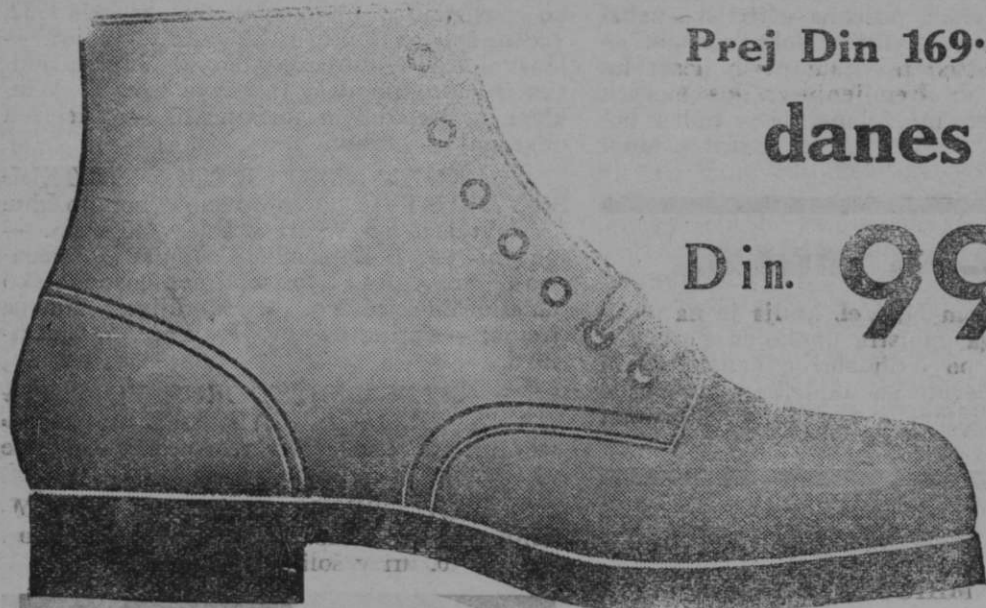
—k Nova »Sociologija«, Dr. J. Jeraj je napisal sistematično sociologijo. Kratko in jedrnatno obravnava vsa pereča sodobna sociološka vprašanja. Problemov ne razvija samo, ampak tudi bistro rešuje. Jasno osvetljuje

je ustroj družbe, vnikljivo razgrinja pomanjkljivosti obstoječih družabnih sistemov: kapitalističnega, fašističnega in boljševiskega ter riše nazorno podobo bodoče korporacijske družbe. — Sociologija je izšla v samozaložbi in se naroča pri pisatelju, Maribor, Gledališka ulica 2. — Stane s poštnino vred Din 27.—

MIROSLAVA LEITGER

LJUBLJANA, JURČIČEV TRG ŠTEV. 3.
Izdelovanje ročnih in strojnih vezenin. Predtiskarija in izdelovanje šablon. Zaloga DMC in vseh potrebščin za vezenje in predtisk.

Znižali smo cene obutvi za vso družino.

Prej Din 169.—
danes

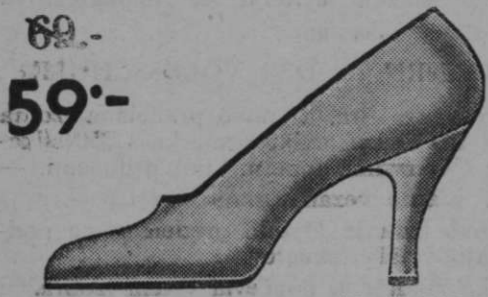
Din. **99.—**

Moški čevlji z močnim podplatom za štrpac.

Dolžnost podjetnika je, da vedno dela na tem, kako bi svojim kupcem omogočil kar najcenejši nakup. — S tem znižanjem se želimo kupcem oddolžiti za zaupanje, ki ga uživamo, da jim postrežemo čim bolje in čim ceneje.

Rata

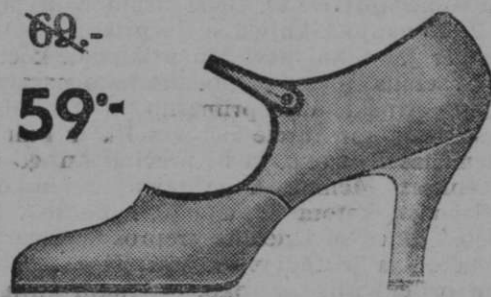
Plačajte samo najnižjo na podplatu žigosano ceno.

69.-
59.-

Vrsta 9315-03

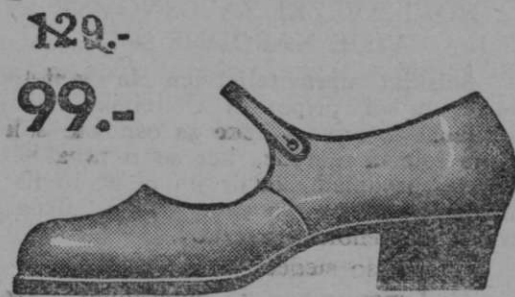
Evo lepih ženskih čevljev iz lastina ali baržuna za neverjetno nizko ceno. Za malo denarja velik luksuz.

69.-
59.-

Vrsta 9375-03

Vedno so elegantni in vedno moderni enostavni čevlji z zaponko. Prikladni so za ulico in ples, dobite jih tudi z nizko peto.

129.-
99.-

Vrsta 3945-03

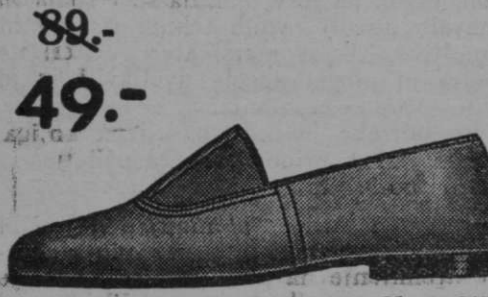
Za vsakdanjo rabo praktičen, močan in udoben čevlji iz boksa, ki ne žulji niti nog niti žepa.

69.-
49.-

Vrsta 1255-31

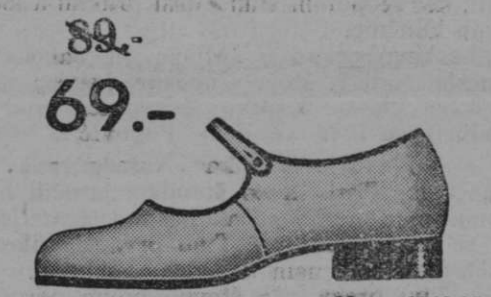
Se vedno potrebne snežke, proti mrazu. vodi in blatu. Prodajamo jih iz gabardina za bagatelno ceno.

89.-
49.-

Vrsta 245

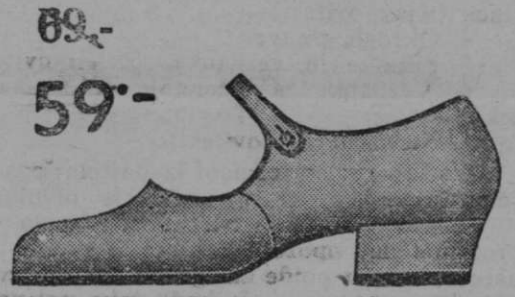
Sokolski čevlji z ali brez pete od danes celo za polovično ceno. Otroški, par samo Din 29.—

89.-
69.-

Vrsta 2842-05

Otroški čevlji iz laka ali boksa z usnjatim podplatom. Štev. 20—26 samo Din 49.—, štev. 27—34 samo Din 69.—, štev. 35—38 samo Din 89.—

89.-
59.-

Vrsta 3345-03

Udobni čevlji za široke ali boleče noge, izdelani iz lastina, z usnjatim podplatom.

89.-
69.-

Vrsta 3762-22

St. 9.1 1/2 (27-34)
Za živahne dečke čevlji iz mastnega kravjega usnja z usnjatim podplatom. Trpežen čevlji za vsak štrpac. Od štev. 35 do 38 Din 89.—

Narodno gospodarsko nalogo vrši najbolje oni, ki prodaja svoje proizvode za tako ceno, ki jo kupec zmore, svojim sodelavcem pa nudi najvišjo mogočo plačo.

VSE KNJIGE
SLOVENSKE ŠOLSKE MATICE
IMA NA RAZPOLAGO
KNJIGARNA UČITELJSKE TISKARNE V LJUBLJANI
ZAHTEVAJTE CENIK!

Manufakturno blago
po najnižjih cenah vam nudi tvrdka
OLGA ŠLIBAR, LJUBLJANA, Stari trg šte. 21

Gostilna Ražem
Ljubljana
na Žabjaku št. 3

Točijo se pristna štajerska, dolenska in dalmatinska vina. — Primorska kuhinja. Vsak četrtek, petek in nedeljo sveže morske ribe

VELETRGOVINA
F. König
Velika izbira igrač, galanterijskega blaga in gramofonov, kakor tudi žepnih predmetov in raznih kovčegov.

Vaše potrebščine krijete najceneje v manufakturni trgovini
„PRI SOLNCU“
Glavni trg 9
Prodaja tudi na obroke! Za obilen obisk se priporoča
ALOJZ DROFENIK

Za naš „Dinar“ kupite naše domače proizvode!

prasek za pecivo
uporaben za vsak pečnik.
Za najboljšo kvačilo se jamči.
Pektin

Vanilin-sladkor
varčno gospodinj.
ADRIA vanilin-sladkor daje vsem mlačnim jedilnim pripravam sladilni okus.
Vsebuje tega sladkorja odmereni 3-5 delovni vanilji.

rumenilo
(jajčni nadomestek)
Ist. rumenilo daje za skodelico čaja in krompirja. Rumeno rumenilo daje za skodelico čaja in krompirja. Rumeno rumenilo daje za skodelico čaja in krompirja. Rumeno rumenilo daje za skodelico čaja in krompirja.

Mandeljev puding. Mešaj 5 rumenjakov z 10 dkg sladkorja, nekoliko naribane citronine lupine in 1 zavitek »ADRIA« VANILIN-SLADKORJA, da dobro naraste. Primešaj trdo nastali sneg 5. beljakov z 12 dkg drobno sekljanih, z nekoliko sladkorja opranih mandeljev in 10 dkg z rumom napojenih kruhovih drobtin. Kuhaj v omarčenem modlu v sopari ter s šato obitega postavi na mizo.
ZA NAJBOLJŠO KAKOVOST SE JAMČI!

LASTNA TVORNICA ŠOLSKIH ZVEZKOV
v korist „Učiteljskemu domu“ v Ljubljani in Mariboru

Cene konkurenčne!
Zahtevajte ceniki!

UČITELJSKA TISKARNA V LJUBLJANI

Zaloga vseh šolskih zvezkov, beležnic, dnevnikov, skicir in podkladkov. — Zvezki za okroglo pisavo šte. 1, 2, 3. Notni zvezki. — V vseh zvezkih je le najfinjši pisalni papir.

Priporočamo tvrdke, ki inesirirajo v našem glasilu!

RESTAVRACIJA NOVI SVET
LJUBLJANA
GOSPOSVETSKA CESTA 14

Priznana dobra kuhinja, posebna soba za sestanke; sprejema naročila za skupne obede po zmernih cenah. Postrežba točna in solidna.